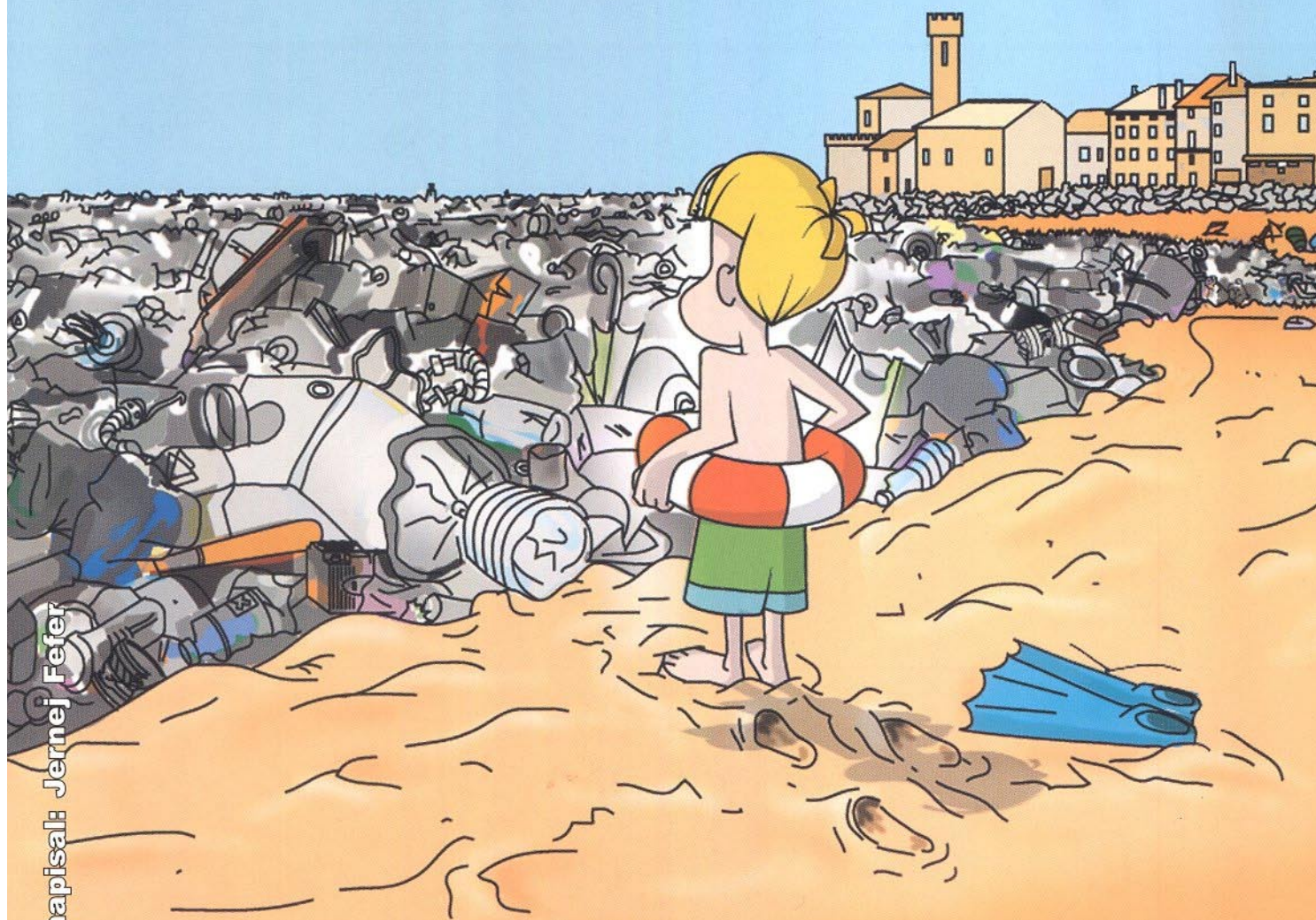

Jaka pomaga

n a r a v i

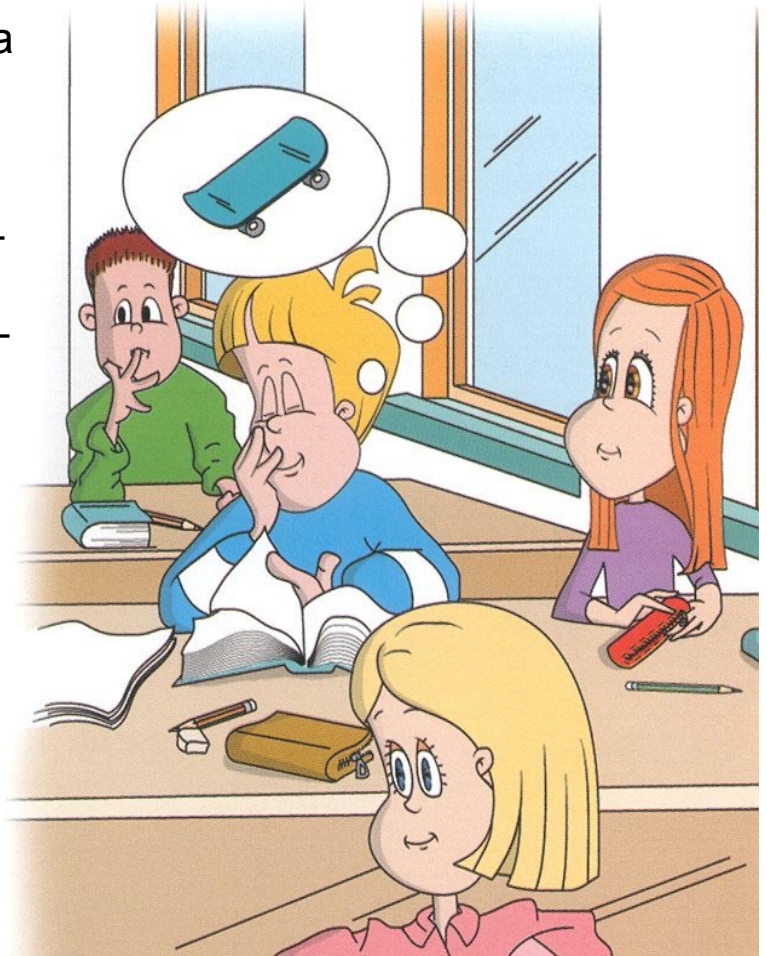
napisal: Jernej Fefer

Začelo se je v šoli

Jaka je bil živahen deček, ki ga je na tem svetu zanimalo skoraj vse. Zato se je v šoli včasih zgodilo, da ni poslušal - oziroma je poslušal, pa ni ničesar slišal. Očka je rekel, da sedi na ušesih, mamica pa, da se je prepustil sanjarjenju.

Kakor koli že, dejstvo je, da tistega dne, ko je gospa učiteljica razlagala o ločenem zbiranju odpadkov, Jaka ni poslušal in je bil z mislimi kdo ve kje. Preslišal je celo navodila za domačo nalogo, ki so jo dobili otroci. Doma so morali določiti prostore za ločeno zbiranje odpadkov in teden dni različne odpadke zbirati v različnih škatlah.

Pri Jaku doma so tako kot dotlej vse odpadke metali v eno posodo in jo praznili v zabojnik pred hišo.

Ko je teden minil in so morali otroci poročati, kako so nalogo opravili, je Jaka le začudeno gledal, saj ni vedel, za kaj gre. Učiteljica ni bila vesela, ko je v opravičilo le nekaj zajecjal. A ni ga pretirano oštela. Dala mu je učni list, na katerem je bilo napisano, kako je mogoče doma ločeno zbirati odpadke. Naročila mu je še, naj vsebino skrbno prebere in si kaj tudi zapomni.

Jaka doma za neopravljeno nalogo ni povedal. Popoldne pa, ko so se njegovi vrstniki igrali na dvorišču, je sedel za mizo in se lotil učnega lista. Zelo si je prizadeval, da bi si zapomnil vsebino. Bolj ko se je trudil, bolj so mu črke poplesavale pred očmi. Zdelo se je, kot bi ga hotele uspavati. Bral je in bral, bral, bral, bral ...

... vse odpadke metali v eno posodo...

... Jaka le začudeno gledal...

... poglej, kakšen svinjak imaš...

Nenadoma so se vrata odprla in v sobo je stopil očka. Pogledal je naskoki in nejevoljno dejal: "Včeraj sem ti obljubil, da ti bom pospravil sobo, če je ne boš sam. Poglej, kakšen svinjak imaš!" Nato je začel v veliko kartonsko škatlo metati vse, kar ni bilo na svojem mestu. V veliki vnevi, s kakršno se je lotil pospravljanja, je pomotoma prijel tudi Jaka in ga vrigel v škatlo.

Najhuje je bilo, da tega sploh opazil ni in je, ko je pospravljanje končal, stresel vsebino škatle v zabojnik za odpadke.

Jaka se je znašel v zabojniku. Zagrnil ga je mrak, Oči so se mu počasi privadile na temo. Naenkrat se je začelo okoli njega nekaj premikati in postalo ga je strah. Zaslišal je globok glas, ki je spregovoril: "Ej, fantič, se midva od nekod poznavata? Jaka je uzrl časopis, ki se je pomikal prodnjemu. "Nisi ti fant, ki me je zadnjič skupaj z nekoristnimi odpadki vrgel v smeti?" ga je vprašal. "Ja, mogoče pa res," je s prestrašenim glasom odgovoril Jaka in zraven razmišljal, kaj bi bilo lahko pri tem narobe. "Ali veš, da je iz starega papirja mogoče narediti novega?!" je zagrmel časopis. "Če me ti zaradi svoje nevednosti ne bi vrgel med smeti, bi me predelali in iz mene naredili nov zvezek, pobarvanko ali celo knjigo," se je jezil časopis.

... pomotoma prijel tudi Jaka...

.... zagrnil ga je mrak ...

... tudi naju si vrgel med smeti...

Tedaj sta se s piskajočim glasom oglasili še steklenica in plastenka: "Tudi naju si vrgel med smeti, namesto da bi naju odnesel na ekološki otok. Predelali bi naju v nov izdelek in spet bi lahko sedeli na polici v trgovini in čakali, da naju kdo kupi."

Z vseh strani so se začeli oglašati koristni odpadki in se hudovati na Jaka. Drug čez drugega so mu hiteli razlagati, kako jih bodo zaradi njegove nevednosti odpeljali na odlagališče in zasuli skupaj z nekoristnimi odpadki.

Pošteno so se jezili. Vedno bolj so se mu približevali. Zdelo se je, da mu bodo pošteno izprašili hlače. Jaka se je stisnil v dve gubi, zaprl oči in čakal, kaj bo. Potem pa

je namesto udarcev začutil, kako ga nekdo boža po licu. Zaslišal je mamin glas "Hej, Jaka, zbudi se!" Odprl je oči in zagledal mamo, ki je stala poleg njega in ga ogovarjala. Na pol je ležal na pisalni mizi in glavo tiščal v učni list. Ob spoznanju, da je vse le sanjal, si je močno oddahnil.

Mami je povedal vse, od tega, da ni imel domače naloge, pa do groznih sanj in jeznih odpadkov. Zvečer, ko se je vsa družina zbrala pri večerji, so se odločili, da bodo naslednji dan v stanovanju poskrbeli za ločeno zbiranje odpadkov. V nadaljevanju si lahko ogledate, kako zdaj pri Jaku doma zbirajo odpadke.

¹ Ekološki otok oziroma zbiralnica je prostor, kjer stojijo zabojniki za različne vrste ločeno zbranih odpadkov (papir, karton, steklo, umetne mase, pločevinke...).

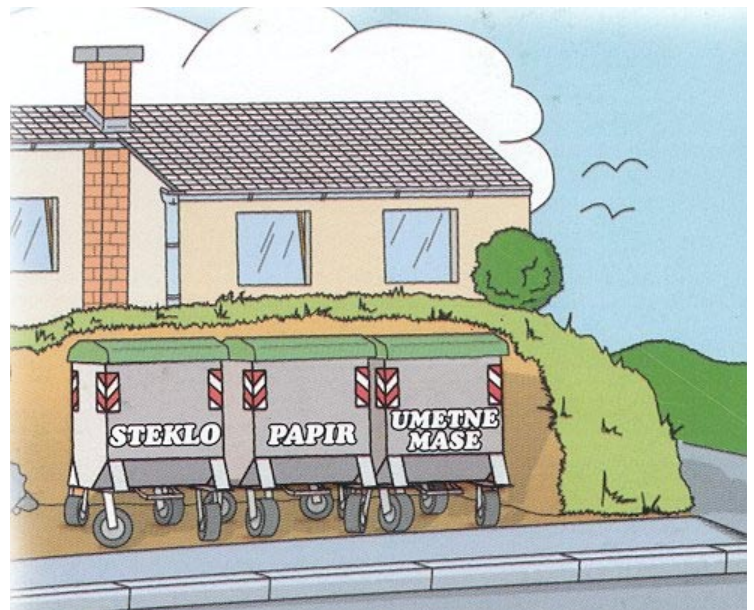
... odprl oči in zagledal mamo ...
.... Poskrbel za ločeno zbiranje ...

Zbiranje stekla

Za steklene odpadke je morala poskrbeti Jakova starejša sestra Neja. Zanje je določila prostor v kleti, čeprav ji je očka svetoval balkon. V šoli so se učili, da je steklene embalaže vedno manj, ker jo izpodrivajo drugi cenejši materiali. Zato je za zbiranje stekla izbrala srednje velik zaboj, ki so ga včasih uporabljali za shranjevanje krompirja.

Vanj bo zlagala vse prazne steklenice buteljčnih vin, izpraznjene kozarce vložnega sadja in zelenjave in drugo stekleno embalažo, ki je ni treba vračati. Tako zbrani stekleni odpadki bodo počakali v kleti do odvoza na ekološki otok.

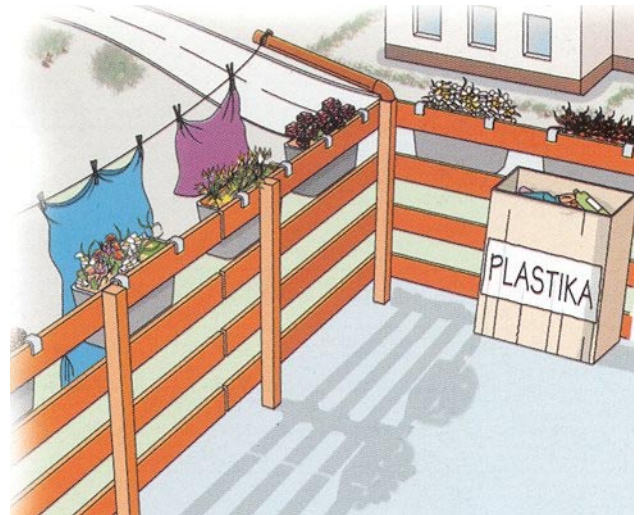

Steklo izdelujejo iz kremenčevega peska, sode in apnenca. S segrevanjem mešanice teh snovi na 1000 stopinj Celzija dobijo talino za izdelavo stekla. Z dodajanjem železovih spojin steklo obarvajo zeleno. Steklo pa lahko kadar koli raztalijo in ga uporabijo za nove izdelke.

Če pri izdelavi stekla uporabijo za surovino ločeno zbrano steklo, prihranijo kar nekaj energije, za približno 20 odstotkov pa zmanjšajo tudi oddajanje toplogrednih plinov v ozračje.

Zbiranje umetnih mas

Po steklu so prišli na vrsto odpadki iz umetnih mas. Mama je neke prebrala, da naj bi v prihodnosti iz umetnih mas izdelovali vedno več embalaže. Zato je za hišno zbiranje odsluženih plastenk, jogurtovih lončkov, stiroporja, polomljenih igrač, plastičnih vrečk in podobnih odpadkov poiskala zelo visoko kartonsko škatlo in jo postavila na balkon.

Vse družinske člane je poučila, naj, preden odložijo odsluženo prehrabeno embalažo, to sperejo z mlačno vodo in tako preprečijo razpadanje ostankov hrane in širjenje neprijetnega vonja.

Pokazala je tudi, kako je mogoče v škatlo spraviti čim več odpadkov iz umetnih mas. Jogurtove lončke je zložila enega v drugega, plastenke pa pohodila. Tako stisnjene in pomanjšane odpadke iz

umetnih mas bo mama namesto dvakrat odnesla na ekološki otok le enkrat na mesec.

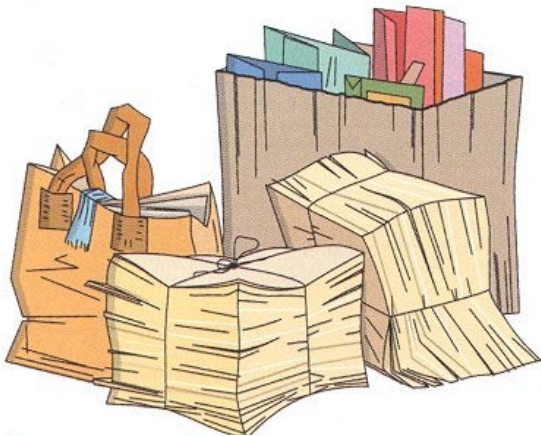
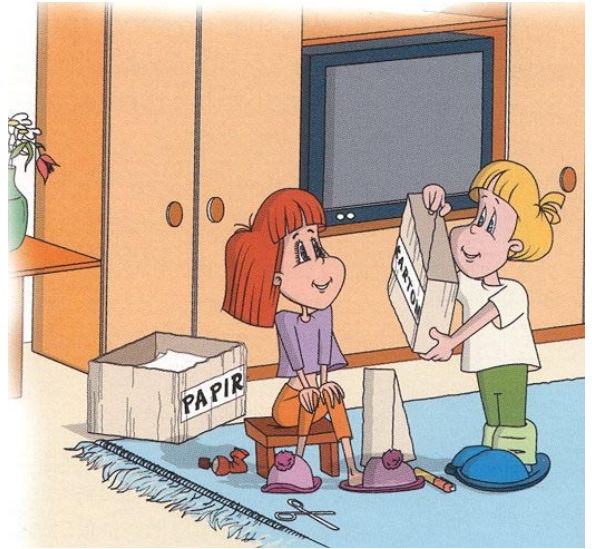

Večino snovi za izdelavo umetnih mas pridobijo iz nafte. Poznamo več vrst umetnih mas, ki imajo različne lastnosti. Uporabljajo se v gradbeništvu, pri proizvodnji zdravil, avtomobilski industriji itd.

V gospodinjstvu največkrat naletimo na polieten označen z napisom PE (uporablja se tudi izraz polietilen). Kar 70 % embalaže iz umetnih mas je izdelane iz polietena.

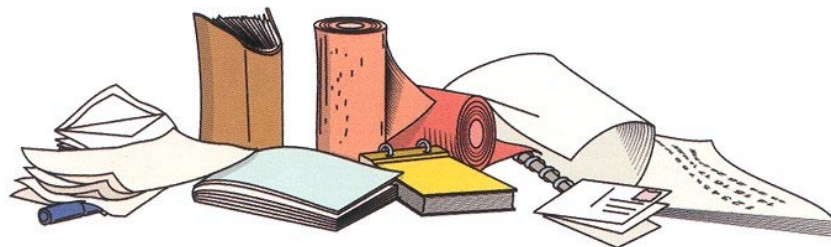
Zbiranje papirja in kartona

V prostor, kjer se družina zadržuje večino dneva, je Jaka postavil škatlo, ki je po velikosti ustrezala revijam, časopisom, reklamnim prilogam, starim zvezkom in počečkanemu papirju. Zraven je postavil še eno škatlo, ožjo in višjo od prve, in jo predelil.

En del je predvidel za zbiranje kartonskih odpadkov, drugega pa za manjše papirnate odpadke, kot so papirčki, kuzverte, računi in podobno.

Ko bosta škatli polni, bo časopise in revije zvezal v svežnje, kartone in kartonsko embalažo pa stisnil in zložil v večjo kartonsko škatlo. Drobne papirnate odpadke bo stresel v papirnat vrečo in jo na vrhu zalepil. Tako pripravljene bo odnesel na ekološki otok ali pa jih shranil v kleti do prve zbiralne akcije starega papirja in kartona.

Osnovna sestavina papirja je celuloza, ki jo pridobivajo iz lesa. Za tono papirja je treba posekati 17 majhnih dreves oziroma dve veliki. Poleg tega se med predelavo porabi veliko vode. Če papir izdelajo iz starega papirja, ohranijo drevesa, ki so pljuča našega planeta, hkrati pa zmanjšajo količino odpadne in onesnažene vode.

Zbiranje organskih odpadkov

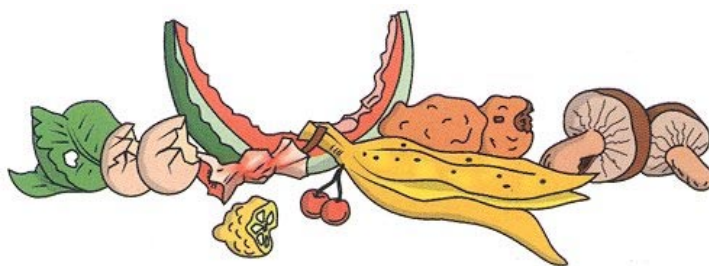
V kuhinji, kjer mama pripravlja svoje kuharske mojstrovine, nastane večina organskih odpadkov. Pod lijak je postavila plastično posodo, kamor naj bi odlagali nezaužito hrano, razne ostanke, ki nastanejo pri kuhanju, papirnate prtičke, uvelo cvetje in podobno.

Tako zbrane odpadke bo

Jaka odnesel v zabojnik za organske odpadke. Vsebinsko zabojnikov bodo delavci, ki odvažajo komunalne odpadke, odpeljali na kompostarno.

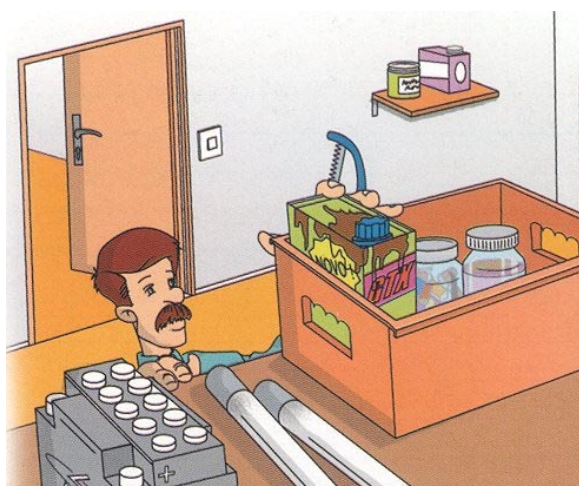
Organske odpadke lahko odlagate tudi v kompostnik, kjer se predelajo v kompost. Ta je odlično gnojivo za okrasno cvetje in trato, uporabite pa ga lahko tudi za izboljšanje manj rodovitne zemlje.

Organski odpadki predstavljajo kar 35 odstotkov vseh komunalnih odpadkov, ki nastanejo v gospodinjstvu. Mednje sodijo ostanki hrane, odpadki z vrtov ali parkov in vsi drugi odpadki, ki se v naravi razgradijo podobno kot odpadlo listje ali veje v gozdu.

Zbiranje nevarnih odpadkov

Nevarnih odpadkov nikakor ne smemo odlagati skupaj z ostalimi komunalnimi odpadki. Skrb zanje je prevzel očka. V garaži je visoko na omaro postavil plastičen zabojček. Niti Jaka niti Neja ga nista mogla doseči. Vse člane družine je opozoril, da morajo nevarne odpadke pustiti v

originalni embalaži in jih nikakor ne smejo mešati med seboj.

Od zdaj naprej bodo pri Jaku doma poleg odsluženi akumulatorjev v zabojčku zbirali še ostanke škropiv, različnih strupov, barvil, razredčil, motornih in jedilnih olj, čistil, pesticidov, baterij vseh vrst in podobno.

V zabojček sodijo vsi ostanki izdelkov, ki imajo na embalaži natisnjene opozorilne znake. Takih znaki vas opozarjajo na nevarne lastnosti posameznih izdelkov.

Očka jih bo sproti odvažal na Center za ravnanje z odpadki ali pa jih bo oddal na posebnih akcijah zbiranja nevarnih odpadkov.

Nevarni odpadki so vsi odpadki, ki imajo eno ali več nevarnih lastnosti. So na primer jedki, strupeni, zdravju škodljivi, vnetljivi, eksplozivni ... Že pri proizvodnji takih izdelkov nastaja veliko okolju škodljivih snovi. Tudi ko niso več uporabni, so nevarni, zato moramo poskrbeti, da ne pridejo v stik z okoljem.

Videli ste, kako so za ločeno zbiranje odpadkov poskrbeli pri Jaku doma.

Kako pa vi?

Svetujemo vam, da najprej ločeno zbirate le odpadke, ki jih lahko ločeno oddate v svoji okolici. Predpisi v Sloveniji so pripravljene tako, da boste lahko kmalu večino koristnih odpadkov odlagali na ekoloških otokih ali v zbiralnicah.

Vse odpadke, ki jih boste ločeno zbrali po vaših domovih, bodo kot surovine koristno uporabili pri izdelavi novih izdelkov, poleg tega pa boste s takim zbiranjem veliko prispevali k čistejšemu okolju.

Poskusite, ni težko!

Potrudite se in po svojih močeh pomagajte zmanjšati količino nepravilno odloženih koristnih odpadkov.